

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Ew./3. № 42478. /II.

Poczta polowa Nr. 53,
16.IX. 1920 r.

TAJNE

PILNE

4809/2

Do

Generalnej Adjutantury Naczelnego Wodza. -

W załączeniu przesyła się raport Attache wojskowego P.P. w Wiedniu za Nr.20.z dnia 7.IX.b.r., zawierający wiadomości o Ukraińcach w Wiedniu i sowieckiej misji Dr. Warszawskiego. -

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

1 załącznik.

Otrzymują. Gen.Adj.N.W., M.S.Z., M.S.Wojsk., Oddz.II.Sztabu.-

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 4809/2 dnia 18/IX 1920 r.

1 załącz. Wydatk. zgodność:

M. Przeworski

Szef Oddziału II.

W z. Matuszewski m.p.

ppułkownik p.d.Szt.Gen.

Wiedeń, dn. 7 września 1920.

U K R A I N A.

Wier
Dnia 1. września odbywały się w Wiedniu narady przedstawicieli wszystkich partji i „Rządów” Ukrainy i przybyć na nie mieli wszyscy ważniejsi politycy ukraińscy z Zagranicy.

Głównym celem tych narad było uzyskanie porozumienia i określenia wytycznych, któremi wszystkie partje ukraińskie do wspólnego celu, t.j. do uzyskania niepodległości Ukrainy iść powinny.

Narady w tym kierunku nie miały doprowadzić do żadnego rezultatu, ponieważ partje i rządy Ukrainy wzajemnie się zwalczają i nawet w najważniejszych punktach zgodzić się z sobą nie mogą.

I tak gdy zwolennicy Dra Petruszewicza uważają za najważniejszą rzecz uzyskanie niepodległości dla Galicji wschodniej, by dopiero potem starać się o utworzenie Wielkiej Ukrainy - wszystkie inne partje dążą do tamtego celu, i to albo bez, albo z Galicją wschodnią.

Na tajnych naradach, w których brali udział sami najważniejsi politycy, jak Dr Pietruszewicz, Kiryluk, Timofiejew, Sidorenko, Konowalec, Martos, Efimenko, Wasylko i inni, omawiać miano zawarcie układów z państwem niemieckiem i tak miała tu być obecna delegacja z Berlina, złożona z 3 cywilnych i 2 wojskowych delegatów pod przewodnictwem Krumholca.

Aczkolwiek Niemcy obiecywali pomoc, finansową i moralną jakoteż i oświadczyli gotowość za pomocą własnych instruktorów w nowym utworzyć się mającym wielkiem państwie ukraińskim być pomocnymi w utworzeniu zarządu i armji, mimo to pomiędzy poszczególnymi przedstawicielami ukraińskimi nie

mogło przyjść do zgody. Dlatego też niemiecka delegacja miała zaraz następnego dnia wyjechać do Berlina zawiadamiając członków ukraińskiego zjazdu, że nie wiedząc, który rząd ukraiński jest miarodajny, ze wszystkimi naraz prowadzić narady i zawierać prawomocne układy nie może.

PLSDS
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

49

~~48~~

INSTITUTE
ARCHIVES

SONIECKA MISJA Dra WARSZAWSKIEGO W WIEDNIU.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Sowjecka Misja rosyjska dla spraw jeńców pod przewodnictwem Dra Warszawskiego - Brańskiego urzęduje w IV Obwodzie Belwedergasse Nr.34. gdzie cały budynek został jej przez rząd austriacki przydzielony.

W parterze i I piętrze mieszczą się lokale biurowe, zaś na II p. mieszkania członków misji.

Personal, który w początkach składał się tylko z 1 sekretarza, pisarki i służącego został w ostatnim tygodniu powiększony i przypuszczalnie jeszcze powiększony będzie. Wnosić to można z licznych urządzeń biurowych jak stołów, lamp, telefonów i t.p., które ciągle do budynku sprowadzają.

Już obecnie wre tam dość silny ruch i wielka ilość stron przychodzi. Są to głównie osoby, które przybywały do biur „Duńskiego Czerwonego Krzyża” i „Oddz. dla ros. jeńców” przy IV. Belvedergasse 10, gdyż biura te obecnie rozwiązano i na drzwiach wchodowych dano napis „In Liquidierung”.

Sposób dopuszczania stron jest bardzo ostry. Najpierw służący kancelaryjny wypytuje każdą osobę dokładnie o imię, nazwisko, adres i t.p. i spisuje wszystko na kartce. W czasie tej procedury jest petent pod dokładną obserwacją osobnika siedzącego w poczekalni jako strona i osobnik ten ma być zaufanym wiedeńskiej partji komunistycznej.

Po spisaniu wszystkich dat osobistych danego petenta udaje się następnie służący do telefonu i żąda z komunistycznej partji tut. IX. Alserstrasse Nr.67 informacji o nim. Gdy ani partja komunistyczna, ani też ów jej zaufany siedzący w poczekalni nie przeciw wpuszczeniu petenta nie ma, wprowadza go służący do biura sekretarza, urzędującego w lokalach parterowych. Ten wypytuje o wszystko dokładnie i kwe-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

stje mniejszej wagi załatwia osobiście. Jestto wysoki mężczyzna, około 40-letni, nie żyd, typ rodowitego Rosjanina.

O ile wymieniony sekretarz danej sprawy w własnym zakresie działania załatwić nie może, posyła on stronę do drugiego urzędnika mającego swe biura na I. p. Jestto mały człowiek, żyd o bardzo sprytnym wyrazie twarzy, który stara się każdemu dobitnie zaznaczyć, że Misja zajmuje się jedynie sprawami jeńców, a z komunistycznymi sprawami zupełnie nic wspólnego nie ma. W pokoju tym przebywa pewna stara żydówka, która udając, że czyta gazetę baczny okiem obserwuje petenta.

W wyjątkowych wypadkach przyjmuje Dr Warszawski osobiście. Jestto człowiek około 45 letni, średniego wzrostu nie wygląda na żyda i włada językiem niemieckim równie dobrze jak rosyjskim. On nie daje decydujących odpowiedzi i tłumaczy się, że jego urząd jeszcze nie jest zorganizowany i że obecnie wszystko jest dopiero w stadium tworzenia.

R < Jakkolwiek Misja ta stara się wszystkimi sposobami nadać sobie charakter misji wyłącznie dla spraw jeńców - to jednak z wielu powodów widać, że pod tą nazwą kryją się sprawy polityczne i propagandy > Dowodzą tego rozgałęzione stosunki z zagranicą, liczni kurjerzy i wielkich rozmiarów poczta, jaką misja codziennie otrzymuje i wysyła. W najściślejszych stosunkach ma misja Dra Warszawskiego stać z misją rosyjskiego Czerwonego Krzyża Hillersohna w Pradze.

Sekretarz urzędujący w parterze mieszka w budynku austr partji komunistycznej przy Alserstrasse i przychodząc tam wieczorem przynosi ze sobą z Belvedergasse pełną torbę różnych aktów i listów.

< Na podstawie 14-to dniowej dokładnej obserwacji > jaką mój zaufany przeprowadził. < można o czynności Misji Dra Warszawskiego następujący sąd wydać:

1). Misja Dra Warszawskiego będzie miała w przyszłości jakieś ważne zadania do wykonania i przepuszczalnie będzie

ona centralą komunistyczną na środkową Europę.

2). Dr. Warszawski ma prowadzić obecnie silną propagandę komunistyczną i to nie tylko w Austrii lecz także w Francji, Włoszech, Polsce, Węgrzech, S.H.S. i Szwajcarji.

Ma on rozporządzać poważnemi środkami pieniężnemi ponieważ w wielu wypadkach wypłaca znaczne zapomogi i daje subwencje.

3). Organizuje równocześnie służbę wywiadowczą i szpiegowską w Wiedniu i tutaj partja komunistyczna miała mu przydzielić bardzo sprawnego wywiadowcę nazwiskiem Herschke. Dokładnych wiadomości w tej sprawie jeszcze brak, wiadomem zaś tylko, że pracują na wzór rosyjski przez Agentów provocateur i to głównie na ruch reakcyjny w Austrii wielką zwracają uwagę. Ma być planowana ciągła obserwacja ważnych osobistości znanych jako przeciwników komunizmu i działaczy reakcyjnych.

4). Zarządzenia przygotowawcze celem zaprowadzenia systemu „Rad” w Austrii, a to na podstawie doświadczeń poczynionych w Rosji i na Węgrzech. Zyskanie chłopów, byłych oficerów i zawodowych podoficerów dla zasad komunistycznych mają uważać za bardzo ważne i wiele w tym kierunku pracują.

5). Szerzenie propagandy u żołnierzy powracających z niewoli. Tem zajmują się przeważnie rosyjscy żydzi, których specjalnie w tym celu przywieść miał Dr Warszawski do Wiednia.

Ma ich być wielka ilość i ludzie ci szerzą propagandę w obozie jeńców przy XIII. Heinrich Collingasse.

Także na dworcu kolejowym w Huetteldorf miano na rozkaz Dra Warszawskiego utworzyć placówkę propagandy dla powracających z niewoli.

6). Sprawy uzbrojenia proletariatu. Rozpoczęto tę akcję założeniem dokładnej ewidencji broni i amunicji. Komunistyczne rady żołnierskie miały dostać rozkaz wszystką

O d p i s

Der Vertrag ueber die Heim schaffung
der Kriegs gefangenen.

Der von der österr. Regierung mit der Regierung der russischen Sovietrepublik geschlossene Vertrag ueber die Rueckkehr der Kriegsgefahgenen der am 9.Juli von der Regierung der Sovietrepublik und am 14.Juli von der oesterr. Staatsregierung ratifiziert worden ist, hat folgenden Wortlaut:

Die Regierung der russischen und ukrainischen sozialistischen Sovietrepublik, vertreten durch Herrn Maxim Litwinow, Delegierten des Rates der Volkskomissare, und die Regierung der Republik Oesterreich, vertreten durch Herrn abgeordneten Paul Richter, Vizepraesident der Staatskommission fuer Kriegsgefahgene, bestrebt die Rueckkehr der Gefangenen mit aller zur Verfuegung stehenden Mitteln zu beschleunigen, schliessen am heutigen Tage dieses vertragliche Uebereinkommen.

§.1. Die vertragsschliessenden Regierungen verpflichten sich alle in Ihrem Hoheitsbereiche befindlichen Kriegs- und Zivilgefahgenen ohne Unterschied des Chargegrades (Mannschafts- personen, Unteroffiziers, Aerzte, Sanitaetspersonal, Offiziere, Militaerbeante usw.) mit allen zur Verfuegung stehenden Transportmitteln zurueckzubefoedern. Diese vertragliche Bestimmung gilt als erfuehlt, wenn die Uebergabe der Gefangenen derzeit an der russisch-oestlichen Grenze bei Narva (Estland) erfolgt, und steht bei den vertragsschliessenden Regierungen das Recht zu eventuell auch andere Uebergabestellen zu beantragen.

Grundsatzlich erklaren sich beide vertragsschliessenden Regierungen damit einverstanden, dass jene Gefangenen, die im Lande zu verbleiben wuenschen, daran nicht gehindert werden sollen.

§.2. Zur Wahrung der Interessen, zur Fuersorge und zur Mit- hilfe bei der Repatriierung der Kriegs- und Zivilgefahgenen wird am Sitze der Zentralregierung je ein Vertreter der beiden ver-

tragschliessenden Regierungen zugelassen, die das Recht der Exterritorialitaet geniessen, einschliesslich des Rechtes des freien ungehinderten Verkehres per Funkspruch und in Code mit ihren Regierungen. Zur technischen und administrativen Durchfuehrung und zur Unterstuetzung der Aufgaben dieser Vertreter wird gegenseitig das Recht eingeraeumt bis zu fuenf Delegierten jeder Regierung, unter welchen auch Aerzte sein duerfen, die Einreisen am Sitze der Zentralregierung zu erwirken.

§.3. Die oesterr. Regierung verpflichtet sich zur Neutralitaet im Kriege gegen Russland, zum absoluten Verbote aller Waffen-, Munition- oder Kriegsgeraetelieferung und Befoerderung durch ihr Land mit ihren Verkehrsmitteln oder mit Verkehrsmitteln fremder Staaten.

§.4. Die oesterr. Regierung verpflichtet sich, den in ihrem Lande befindlichen Volkskommissaeren der ehemaligen ungarischen Raeterregierung das Recht der freizuegigkeit zu geaehren und deren Antransport nach Russland mit allen zweckdienlichen Mitteln so bald als moeglich zu foerdern.

§.5. Zur Wiederaufnahme der durch Krieg unterbrochenen wirtschaftlichen Beziehungen der Voelker der beiden Staaten werden die im § 2. genannten Vertreter durch Vollmachten ihrer Regierungen besonders ermachtigt.

§.6. Dieser Vertrag tritt mit dem Tage seiner Unterzeichnung das ist der 5.Juli 1920 in Kraft.

Kopenhagen, am 5.Juli 1920.

Fuer die russische Regierung:

Maxim Litvinow.

Fuer die oesterreichische Regierung:

Paul Richter.

Za zgodność:

Petrushka

PILESUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILESUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

broń i amunicję zdeponowaną w koszarach tak pokryjemu pochować, by ich nikt znaleźć nie mógł.

W załączeniu przesyłam odpis umowy zawartej pomiędzy rządem austriackim a rosyjsko-sowieckim w sprawie powrotu jeńców.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

55

~~51~~